

Kehittyvä pedagoginen tuki (Kepetu) -työryhmän järjestämä pedagoginen etäkahvila, Zoom

15.4.2021 klo 14.15-16

Sessio 3: **Yhteisopettajuus alakoulussa, - Tukea, jakamista, luovia ratkaisuja**

Tule jakamaan ja kuulemaan kokemuksia yhteisopettajuudesta ja sen erilaisista toteutustavoista opetustyössä ja opetusharjoittelussa

Alustajat: Johanna Jarva, Kirsi Pirttijärvi, Kerttu Ristola ja Sanna Vänskä

Kahvilaamme osallistui 13 normaalikoulujen opettajaa ympäri Suomea. Keskustelu oli aktiivista ja voimaannuttavaa. Keskusteluissa korostuivat kokemus ja kehittämishalu.

Keskustelumme alkoi esittäytymiskierroksella. Samalla sai lyhyesti kertoa hieman taustastaan aiheen näkökulmasta sekä vastata kysymykseen "Mitä tuot koulussasi mukana yhteistyöhön, kun saavut paikalle?"

Esittelyjen jälkeen jatkoimme keskustelua myöskin osallistavalla harjoitteella, jossa jokainen sai kirjoittaa chatiin sanoja tai ajatuksia, joita yhteisopettajuus herättää. Ajatuksista kootaan Wordart-sanapilvi yhteisopettajuudesta (liite 1).

Tämän jälkeen järjestäjät esittelivät alustuksen (dia-esitys, liite 2) yhteisopettajuudesta. Esitys oli laadittu Kankaan ja Kivelän (2020) kirjoittaman artikkelin Samanaikaisopetus opetusharjoittelussa pohjalta. Alustuksessa esiteltiin muun muassa yhteisopettajuuden kuusi erilaista toteutustapaa: vuorotteleva opetus, jaetun ryhmän opettaminen, eriytyvä opetus, pistetyöskentely, joustava ryhmittely sekä tiimiopettaminen. Keskustelussa totesimme, että jokaisella tiimillä/työparilla toiminta muotoutuu omanlaiseksi. Havaitimme myös, että kaikkia esiteltyjä malleja todella tulee käytettyä.

Esityksen lopuksi ohjattiin osallistujia apukysymysten avulla pohtimaan omia kokemuksiaan yhteisopettajuudesta, minkä jälkeen aloitimme jakamaan kokemuksiamme yhteisessä keskustelussa.

Oulun normaalikoulussa Linnanmaalla yhteisopettajuudella on vankat perinteet ja kehitystyö jatkuu edelleen. Yhteisopettajuudessa korostuu yhteinen vastuu koko ikäluokasta. Tutussa toimintamallissa työnjako ja oppilaiden joustava ryhmittely on helppo yhdessä suunnitella. Yhteissuunnittelu toteutuukin usein ihanluonteissa arjen tilanteissa, kun päätavoitteet on aiemmin sovittu ja kaikilla tiedossa. Oppimisympäristö on tuettu. Jo toimintaympäristön nimet orientoivat oppilaan kyseisen oppimisen äärelle (Tutkijan paja, Taitajan talo ja joustavien opetusjärjestelyjen Timanttitalo jne). Ympäristöllä onkin ratkaiseva merkitys, joka luo rauhaa ja levollisuutta oppilaille. Kehittämistyön taustalla on ollut myös tarve ikusiivisen koulun kehittämiseksi. Moninaiseen tuen tarpeeseen vastaamisessa on keskeistä joustavat tavat toimia. Koulun johto on tukenut yhteisopettajuuden toimintakulttuuria tuen järjestämisessä. Koulussa toimii myös pedagogisen tuen tiimi, joka osaltaan suunnittelee käytäntöjä ja tuen järjestämistä.

Myös Lapin yliopiston harjoittelukoulussa luokanopettajien ja erityisopettajan yhteisopettajuus on osa koulun toimintakulttuuria. Heillä yhteisopettajuutta on kehitetty tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvän hankkeen kautta. Resurssien lisäksi ollaan saatu kehitettyä oppimisympäristöjä paremmin tarpeisiin vastaaviksi. Tiloja on muokattu ja hankittu tekniikkaa. Arjen työssä työnjako suunnitellaan

oppilaiden tarpeisiin joustavaksi. Ryhmiä myös vaihdellaan huomioiden kaikki oppilaat. Opetusharjoitteluista varsinkin viimeinen toteutetaan myös yhteisopettajuudessa. Niin luokan- kuin erityisopettajaharjoittelijat ovat mukana yhteisopettajuustunneilla. Esiteltiin mm malli, jossa erityisopettaja opettaa yhdessä luokanopettajaopiskelijan kanssa ja luokanlehtori toimii ohjaajan roolissa vastaten etenkin opetuksen seuraamisesta. Myös Oulussa, Turussa ja Joensuussa on hankittu tästä toimivia kokemuksia. Näiden koulujen osalta keskustelussa nousi esille myös muita malleja toteuttaa opetusharjoittelua yhteisopettajuudessa. Toimintatapoihin vaikuttaa luokassa toteutuvan toimintakulttuurin lisäksi kunkin harjoittelun tavoitteet ja aikataulut. Ohjaus toteutuu osin yhteisohjauksena, kuitenkin niin, että opiskelijoiden kanssa huomioidaan omiin työrooleihin liittyviä painotuksia.

Turun normaalikoulussa on halu lähteä kehittämään yhteisopettajuutta. Pedagogisessa kahvilassa esitellyt Oulun, Lapin ja Joensuun kokemukset olivat kaikille osallistujille mieleistä kuultavaa ja yhtymäkohtia koulujen rakenteissa ja toimintakulttuureissa nimenomaan yhteisopettajuuden näkökulmasta löytyi paljon.

Joensuun puheenvuorossa kävikin ilmi, että edellisiin kokemusten esittelyihin oli helppo yhtyä. Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulussa Tulliportin normaalikoulussa on kehitetty yhteisopettajuutta vahvasti lähivuosien aikana, ja toimintakulttuurin kehittämistä tukee oppimisympäristöjen uudistaminen tiimiopettajuutta tukevaksi. Yhteiset tilat on tehty joustaviksi ja monipuolisiksi. Opetuksessa ja yhteissuunnittelussa käytetään tukena sähköisiä ympäristöjä. Tänä lukuvuonna jo kaksi kokonaista ikäluokkaa toimii tiimiopettajuudessa. Vaikka oppilaat onkin jaettu mm kodin ja koulun yhteistyöhön liittyen omiin hallinnollisiin ryhmiinsä, eivät nämä ryhmittelyt juurikaan korostu arjessa, vaan toimitaan yhdessä. Koulu onkin kaikille yhteinen, oppilaat yhteisiä. 3-portainen tuki rakennetaan yhteiseen arkeen eikä erityisopetuksen pienryhmiä ole. Kaikki opettajat opettavat kaikkia, joustavia ryhmittelyjä tehdään erilaisin perustein, mm tuen tarve, vertaistuen mahdollisuudet ja myös ylöspäin eriyttäminen huomioiden. Opettajat ja ohjaajat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, mistä koko tiimi ja ennen kaikkea oppilaat hyötyvät. Työtehtäviä ja tilanteita pohditaan yhdessä ja jaetaan vastuuta. Kukaan ei jää yksin.

Kokemusten jakamisen lopuksi palattiin vielä alustukseen, jonka viimeiseen diaan oli kerätty opettajien ajatuksia yhteisopettajuudesta. Ajatukset kiteyttivät hyvin myös kahvilan keskustelumme.

Meillä oli keskustelussamme yhteinen kieli, yhteisiä kokemuksia ja halu tehdä, kehittää ja jakaa ajatuksiamme myös jatkossa norssiverkostomme tuealla.

Koosteen pedagogisesta kahvilastamme kirjasi Kepetu-työryhmän puolesta,

Sanna Vänskä

Lehtori, erityisopettaja

Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulu

Tulliportin normaalikoulu, Joensuu